

Чупріна О.В.,

викладач кафедри філології і лінгводидактики, здобувач
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Використання мультимедійних технологій студентами-практикантами на уроках рідної мови в 3 класі

Завдання вчителя-класовода - навчити школярів за короткий проміжок часу освоювати, перетворювати і використовувати у практичній діяльності величезні масиви інформації. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб дитина активно, з цікавістю і захопленням працювала на уроці, бачила результати своєї праці і могла їх оцінити.

Допомогти вчителю у вирішенні цього нелегкого завдання спрямоване поєднання традиційних методів навчання та сучасних інформаційних технологій, у тому числі комп'ютерних. Адже використання комп'ютера на уроці дозволяє зробити навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним. На наш погляд, саме з 3-го класу електронне обладнання починає вповні оптимізувати навчальний процес, що зумовлено насамперед психофізіологічними особливостями дітей цього віку.

До сьогодні провідне місце у навчанні української мови в початковій школі посідають традиційні засоби навчання – дошка, крейда та друковані джерела (підручники, зошити з друкованою основою). Завдяки використанню ІКТ матеріальна складова навчального середовища доповнюється мультимедіа.

Мультимедіа - це система комплексної взаємодії візуальних і аудіо-ефектів під управлінням інтерактивного програмного забезпечення з використанням сучасних технічних і програмних засобів в одному цифровому відтворенні, які об'єднують текст, звук, графіку, фото, відео тощо [1].

Мультимедіа значно впливає на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів.

Основні професійні інструменти вчителя початкових класів – це дитяча книжка (у тому числі підручник) і живе усне мовлення, розраховане на сприйняття учнями молодшого шкільного віку. Тому чільне місце у формуванні дитячої особистості посідають уроки рідної мови (навчання грамоти, класне читання, позакласне читання, українська мова, уроки розвитку мовлення).

Протягом семи тижнів студенти ННІ педагогіки проходять практику в ЗОШ м. Житомира. Відвідуючи школи, спостерігаємо, що студенти-практиканти, окрім традиційних дидактичних засобів, наочних посібників, прагнуть ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на уроках рідної мови.

Майбутні вчителі використовують приклади мультимедіа-проектів та мультимедіа-уроків з Інтернет-сайтів, де зібрані колекції та методичні розробки вчителів. Також студенти працюють з програмою POWERPOINT, у якій створюють різноманітні презентації з графікою та звуком на слайдах.

Використання мультимедійних технологій студентами-практикантами на уроках рідної мови в 3 класі можна проілюструвати такими прикладами:

1. Перевірка домашнього завдання.

Учитель пропонує завдання, які дублюються на слайді.

2. Наочні посібники, малюнки, схеми, таблиці, дидактичні пам'ятки.

Матеріали виготовляються за допомогою комп'ютера та роздруковуються на принтері для кожного учня або представляються у вигляді презентації. Школярі в цьому випадку мають змогу не лише чути голос вчителя, але й дивитися на самих персонажів (при вивченні нового твору), аналізувати причинно-наслідкові зв'язки, виразально-зображувальні засоби автора. Такий вплив відразу на декілька органів чуття покращує процес сприймання учнями почутого і побаченого.

3. Завдання творчого та репродуктивного характеру.

1) аналіз мовлення персонажів;

2) складання переказів і творів – усних і письмових – за малюнками чи репродукціями творів мистецтва, вміщеними в уроки, сюжетними анімаціями, виховними моментами, закладеними в мові персонажів тощо;

3) створення висловлювань описового характеру, текстів-міркувань та ін.

4. Створення проблемних ситуацій. Для розвитку мовленнєвої діяльності школярів, зокрема на уроках читання, письма, величезне значення мають проблемні ситуації, саме розв'язання і пояснення яких потребує належного словесного оформлення. Такі проблемні ситуації пропонуються молодшим школярам у формі запитань, які відображені на слайдах:

- Чому?

- Чому так вважаєш?

- Обґрунтуй відповідь.

- Що б ти порадив герою казки (оповідання)?

5. Для оголошення теми. Тема уроку представлена на слайдах, в яких стисло викладені ключові моменти питання.

6. Під час пояснення нової теми. При використанні мультимедіа-презентацій у процесі пояснення нової теми достатньо лінійної послідовності кадрів, в якій доречно показати найбільш вдалі моменти теми. На екрані можуть також з'являтися визначення, схеми, які діти списують в зошит (за наявності технічних можливостей стислий конспект змісту презентації може бути роздрукований для кожного учня), тоді як студент-практикант, не витрачаючи час на повторення, встигає розповісти більше. Наприклад, під час вивчення біографії письменників.

Показ такої презентації (близької до конспекту теоретичного матеріалу з даної теми) проводиться студентом на одному комп'ютері із застосуванням проектору. Перехід від кадру до кадру в цьому випадку запрограмований

тільки після натискання клавіш або клацанням миші, без використання автоматичного переходу, оскільки час, необхідний для сприйняття учнями того чи іншого кадру з урахуванням додаткових пояснень, може бути різним у залежності від рівня підготовки учнів [3].

7. Для контролю знань (тестування). Рационально проведене тестування підвищує ефективність навчального процесу, активізує пізнавальну діяльність школярів. Тести можуть являти собою варіанти слайдів із запитаннями, відповіді на які учень записує у зошиті або на спеціальному бланку, за бажанням вчителя зміна слайдів може бути налаштована на автоматичний перехід через певний інтервал часу.

8. Під час пояснення та запису домашнього завдання.

Під час застосування мультимедіа на уроках рідної мови в 3 класах студентам-практикантам варто звернути особливу увагу на паралельне використання презентацій і робочих зошитів з розвитку мовлення. Більшість учителів вважає, що не слід покладатися тільки на можливості комп'ютера, хоча це чудовий засіб наочного яскравого представлення інформації з мовленнєвої теми; тексти основних визначень та інші відомості з теми уроку все ж таки повинні залишитися в учнів у вигляді "паперової копії". Функції мультимедійних презентацій і робочих зошитів повинні бути чітко розділені і дублювання слід робити тільки там, де це дійсно необхідно.

Слід акцентувати увагу на додаткових вимогах до підготовки мультимедійних матеріалів майбутнім учителем та організації самого уроку.

Щодо уваги учнів, треба зауважити, що через низький рівень сформованості в студентів-практикантів інформаційно-комунікаційної та методичної компетентності невміле використання на уроці будь-якого засобу призводить до зниження уваги школярів. Тут на допомогу приходить учитель-класовод, який дає корисні поради студентам [2].

Майбутньому вчителю необхідно регулярно ознайомлюватися з ринком мультимедійно-електронної навчальної продукції, новинками, що пропонуються на ньому. Слід уважно ставитися до кожної з розробок, оскільки, на жаль, вони не завжди унормовані педагогічно, психологічно та методично.

Правильна організація і проведення уроків рідної мови із використанням мультимедіа-технологій дає можливість наочно демонструвати можливості програмного забезпечення та економити час, інтенсифікуючи тим самим вивчення навчального матеріалу.

Список використаних джерел та літератури

1. Осин А.В. Мультимедиа в образовании: контекст информатизации. - М.: Агентство "Издательский сервис", 2004. - 320 с.
2. Пінчук О.П. Використання мультимедійних продуктів у системі загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/170/156>

3. Фещенко О.В. Застосування мультимедійних технологій під час навчання першокласників грамоти /Лінгводидактика: методика, досвід, проблеми : збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В.І. Бадер] – Вип. І. – Слов'янськ: СДПУ, 2011. – С. 150 – 159.